

Veje til at nedbringe frafald

Ledernes udspil til at mindske frafald på universiteterne

Januar 2020

Frafald er dyrt for samfundet og for den enkelte

Frafald har omkostninger både for samfundet og den enkelte

Frafald på de videregående uddannelser koster hvert år samfundet i omegnen af 1 mia. kr., jf. AE, DI (2013)¹.

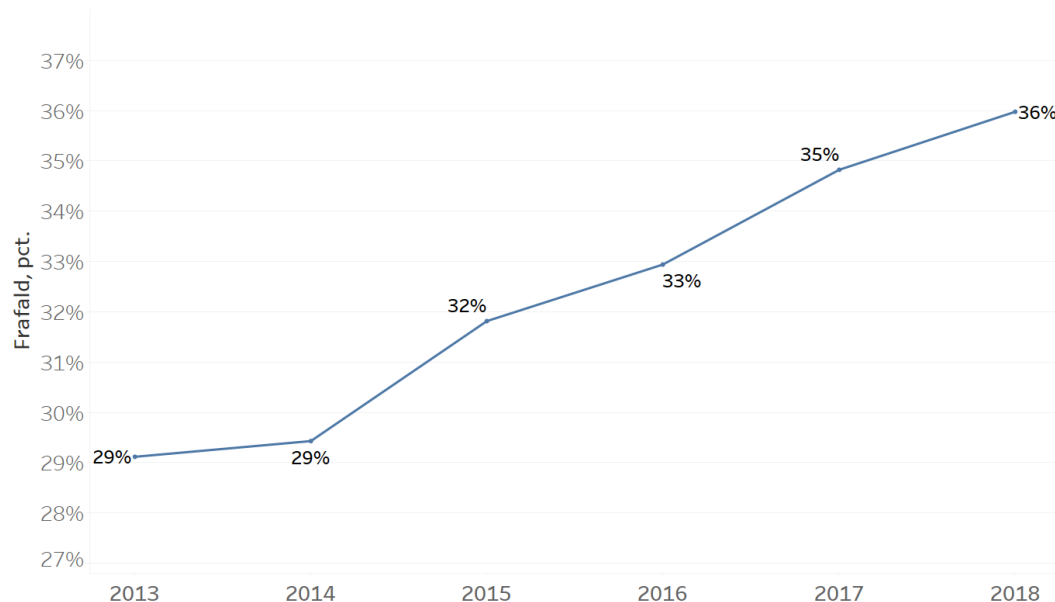
Dertil kommer, at uønsket frafald i form af et dårligt match mellem den studerende og uddannelsen også har en række personlige omkostninger for den enkelte studerende.

Frafaldet på de videregående uddannelser har været stabilt og bekymrende højt i en lang årrække. I Danmark er det ca. 30 pct. af de studerende, som starter på en videregående uddannelse, der falder fra uden at gennemføre uddannelsen, jf. EVA (2018b). Omkring halvdelen af det samlede frafald sker inden for det første studieår².

På universiteterne er der ovenikøbet en stigende tendens i frafaldet, hvor andelen, der frafalder en universitetsbacheloruddannelse, er steget fra 29 pct. i 2013 til 36 pct. i 2018, jf. figur 1.

Figur 1: Stigende frafald blandt universitetsbachelorere

Samlet frafaldsprocent for universitetsbachelorere fire år efter studiestart

Kilde: Data fra Uddannelses- og Forskningsministeriet.

¹ Beregningen indbefatter alene de årlige udgifter til undervisningstaxameter og bygninger. Udgifter til SU eller tab af skatteindtægter indgår ikke i denne beregning. Se tabel 11 og tabel 12 i AE & DI (2013) for nærmere specifikation af præmisserne for denne beregning.

² En stor del af frafaldet dækker over omvalg, da to ud af tre er begyndt på en anden uddannelse senest fem år efter de frafaldt bacheloruddannelsen.

Frafald skal mindskes gennem en bred vifte af indsatser

Frafald sker ofte på baggrund af et komplekst samspil mellem en række faktorer, som både kan handle om forhold vedrørende uddannelsernes struktur (fx undervisningens kvalitet, progression og niveau mv.) og forhold af mere individuel karakter (fx manglende social trivsel på studiet, psykiske udfordringer, boligsituation eller manglende faglige kompetencer). Det er derfor vigtigt, at frafaldsproblematikker adresseres med en række forskellige løsninger og fra mange sider. I det følgende foreslår Lederne fem veje til at øge fastholdelsen og mindske frafaldet på universiteterne.

1. Styrk de studerendes indblik i jobmuligheder og karriereveje

Den seneste større kortlægning af frafald på de videregående uddannelse viser, at en af de hyppigste årsager til at studerende frafalder deres uddannelse, handler om typen af jobs, der er udsigt til efter endt uddannelse, jf. UFM (2018).

Manglende indblik i jobmarkedet giver stort frafald

43 pct. af de studerende, der frafalder deres bacheloruddannelse, angiver, at det skyldes, at de ikke kan se sig selv i de potentielle jobs efter endt uddannelse, jf. UFM (2018). Et bedre indblik i de jobmuligheder, som uddannelserne giver og et bedre match mellem studerende og uddannelse gennem information om uddannelses indhold og kompetencer, er med andre ord vigtigt.

Analyser af frafald peger desuden på, at mindre afklarede unge har en markant større risiko for at frafalde studiet, jf. EVA (2018c). De mindre afklarede studerende er kendetegnet ved at træffe deres uddannelsesvalg tæt på ansøgningsfristen, ved ikke at føle sig velinformeret om studiet og ved at kun benytte få kilder til viden om studiet.

Det peger samlet set på, at der er behov for at sikre, at flere unge er godt klædt på og har tilstrækkelig viden om studieindhold og jobmuligheder gerne inden studiestart eller meget hurtigt i studieforløbet.

Lederne foreslår, at vejledningsindsatsen øges med særligt fokus på karriereforløb og jobkompetencer

Styrket vejledning på de gymnasiale uddannelser

- Elever på de gymnasiale uddannelser og EUX har ret til individuel karrierevejledning med fokus på jobprofiler og karrieremuligheder knyttet til videregående uddannelser.
- Alle elever på de gymnasiale uddannelser og EUX vejledes om de nye muligheder for fleksible uddannelsesforløb (erhvervskandidat, udvidet retskrav mv.).

Styrket vejledning og information efter afslutning af gymnasiale uddannelser

- Alle elever på ungdomsuddannelserne tilbydes et studieafklarende forløb (bestående af netværk, karrieredage og vejledning) efter afsluttet ungdomsuddannelse.
- Centrale kvalitetsindikatorer fra uddannelseszoom om beskæftigelsesgrad og løn automatisk fremgår på UG.dk

Mere fokus på karrierevejledning hos Studievalg Danmark

- Formålsparagraffen for Studievalg Danmark justeres, så vejledningen i højere grad tager afsæt i ønsker til karriere og jobrettede kompetencer.
- De syv studievalgcentre forpligtes til at afholde kollektiv vejledning med afsæt i karrieremuligheder for beslægtede uddannelser på videregående niveau.

Obligatoriske karrieredage på bacheloruddannelserne

- Der indføres obligatoriske karrieredage på første semester af bacheloruddannelserne, hvor de studerende møder færdige dimittender i en bred vifte af jobs. Forslaget skal sikre, at de studerende får et realistisk og retvisende indblik i jobmulighederne efter endt uddannelse.

2. Skab et godt match mellem studerende og uddannelsen gennem optagelsessamtaler

International forskning peger på, at studerende, der er optaget på baggrund af optagelsessamtaler eller test på medicinstudiet, er mindre tilbøjelige til at falde fra end studerende, der optages uden samtaler og test, jf. Kraft et al. (2013), Urlings-Strops et al. (2013). Også på Syddansk Universitet er der gode erfaringer med at reducere frafald på medicinstudiet gennem individuel optagelsesprøve bestående af ansøgning, test og interview, jf. EVA (2018b).

På læreruddannelsen er der siden 2013 afholdt optagelsessamtaler med alle ansøgere, der har under 7,0 i gymnasialt karaktergennemsnit. Evalueringer af effekten af optagelsessamtaler peger også på, at optagelsessamtaler kan bidrage til at mindske frafaldet blandt lærerstuderende optaget via kvote 2, jf. EVA (2017).

På baggrund af de nuværende erfaringer med samtaler og test, foreslår Lederne, at der indføres samtaler og test i forbindelse med optag på de bacheloruddannelser, der har det højeste frafald.

Lederne foreslår, at samtaler og test indføres på udvalgte universitetsbacheloruddannelser

- Der indføres krav om samtaler og test i forbindelse med optag gennem kvote 2 på de universitetsuddannelser, som har et højt frafald.

Konkret foreslår Lederne, at der indføres krav om samtaler på uddannelser, der har et førsteårs frafald på over 25 pct. (gennemsnit målt over en 3-årig periode)

Det ville i 2018 omfatte i alt 32 uddannelser, jf. data fra uddannelseszoom.

- De nuværende erfaringer med at anvende samtaler og test evalueres af en ekstern evaluator, og at der politisk prioriteres en særskilt bevilling hertil.

3. Byg bro til arbejdsmarkedet tidligt i uddannelsesforløbet

En tredje vigtig årsag til frafald er, at de studerende oplever uddannelserne som alt for teoretiske og med for lidt fokus på det praktiske. 42 pct. af de frafaldne studerende angiver dette som årsag, jf. UFM (2018). Det understreger et presserende behov for, at uddannelserne er bedre til at forklare teoriens relevans og styrker den praktiske dimension og de jobrettede kompetencer gennem hele uddannelsesforløbet. Det skal være helt klart for de studerende, hvilke typer af jobs og hvilke jobrettede kompetencer den enkelte uddannelse kvalificerer til.

Lederne foreslår, at uddannelserne i højere grad bygger bro til arbejdsmarkedet

- Der indføres krav om, at mindst fem ECTS på bacheloruddannelsen gennemføres som praktik- eller samarbejdsforløb med virksomheder eller som korte erhvervsrettede forløb. Samarbejdsforløb kan fx foregå i de virksomheder, hvor de studerende har relevante studiejobs. Alle forløb godkendes og kvalitetssikres på de enkelte uddannelser.
- Bacheloruddannelserne tilrettelægges med et skærpet blik på erhvervskompetencer, fx gennem udvikling af korte nano-moduler, som gennemføres i samarbejde med relevante aftagere og virksomheder enten fysisk eller digitalt. Også her kan de virksomheder, hvor de studerende har studiejobs, inddrages som relevante samarbejdspartnere.
- Der nedsættes et nationalt kompetencepanel, som rådgiver universiteterne om nye kompetencebehov. Kompetencepanelet består af danske og udenlandske eksperter og repræsentanter fra erhvervslivet. Målet med panelet er at sikre, at alle (både nye og eksisterende) bacheloruddannelser løbende tilpasses, så de modsvarer forandrede kompetencebehov på både det offentlige og private arbejdsmarked. Panelet kan også rådgive universiteterne i forbindelse med oprettelse af nye uddannelser og dermed supplere den eksisterende proces med prækvalificering og akkreditering af nye uddannelser.

4. Styrk arbejdet med datadrevne frafaldsindsatser

Forebyggende indsatser skal fokusere både på faglig og social integration på uddannelserne, jf. Tinto (1993), ligesom det er centralt, at frafaldsindsatser målrettes til studerende med den største frafaldsrisiko. Udfordringen ved frivillige og bredt tilgængelige tilbud er, at de oftere anvendes af stærke og motiverede studerende end af de frafaldstruede studerende, jf. EVA (2018b). Det taler for i højere grad at målrette indsatser undervejs i uddannelsen til de frafaldstruede unge.

Uddannelsesinstitutionerne anvender i stigende grad datadrevne frafaldsmodeller for at målrette indsatsen til uddannelser med et højest frafald og til de studerende med en største frafaldsrisiko. Men der er stor forskel på, hvor langt institutionerne er og på den generelle holdning til at anvende data i frafaldsindsatser.

Lederne foreslår, at universiteterne bruger datadrevne frafaldsindsatser

- Alle universiteter fremover som del af deres frafaldsindsats bruger datamodeller for at spotte de elever, der er frafaldstruet. For at kickstarte indsatsen nedsætter Uddannelses- og Forskningsministeriet et hurtigt arbejdende udvalg med dataeksperter fra Danmark og udland samt repræsentanter for alle universiteter. Formålet er udvikle fælles modeller for datadrevet frafaldsindsatser, der kan benyttes af universiteterne.

Lederne foreslår, at udvalget også består af et medlem fra Dataetisk Råd som særlig ekspert i drøftelsen af etiske dilemmaer ved brug af frafaldsdata på individniveau.

- Uddannelses- og Forskningsministeriet opstiller centrale krav til, hvilke datapunkter universiteterne bør monitorere for at sikre et kvalificeret grundlag for en datadrevet frafaldsindsats.

5. Følg udviklingen og afsæt flere midler til forskning i effekten af indsatser

Selvom et ønske om at reducere frafald har stået højt på den uddannelsespolitiske dagsorden i årtier, er der fortsat begrænset viden om, hvad der virker. Et metastudie af effekterne af frafaldsindsatser peger på, at der er begrænset viden om, hvilke indsatser der er effektive til at forebygge frafald, jf. EVA (2018b). Frafaldsdagsordenen er langt fra ny og på alle videregående uddannelsesinstitutioner har man længe arbejdet for at mindske frafald. Der mangler dog et samlet overblik over indsatsernes virkning.

Der er derfor både behov for bedre viden om, hvilke indsatser der virker og mere systematisk forskning og evaluering af de indsatser, der igangsættes. Samtidig er der også behov for at styrke de enkelte universiteters incitamenters til at arbejde strategisk med at nedbringe frafald.

Lederne foreslår, at der afsættes midler til at forske i effekten af frafaldsindsatser, og at frafald indgår i de strategiske rammekontrakter:

- Der afsættes midler til forskning af effekter af frafaldsindsatser på alle de videregående uddannelser.
- Der afsættes midler til at indhente og afprøve relevante udenlandske erfaringer med at mindske frafald.
- Der følges op på den aktuelle viden, fx ved at Uddannelses- og Forskningsministeriet årligt udgiver en kort oversigt over den aktuelle viden om, hvilke indsatser der har gode effekter.
- Et reduceret frafald bør fremover indgå som et obligatorisk mål i de strategiske rammekontrakter for universiteterne fra 2022. Derved vil manglende målopfyldelse ift. frafald betyde et lavere grundtilskud.
- Universiteterne følger op på frafaldsindsatsen, fx gennem en kort årlig redegørelse om resultater, brug af data i frafaldsindsatsen og de konkrete indsatser til at nedbringe frafaldet.

Samlet oversigt over Ledernes forslag

Lederne har fem forslag til indsatsområder for det fremtidige arbejde med at mindske frafald. Målet er at sikre et bedre match, så det er motiverede og engagerede studerende, der starter på landets universiteter, som har de bedste forudsætninger for at tilegne sig relevante kompetencer.

1. Styrk og målret vejledningsindsatsen, så den i højere grad giver de kommende studerende viden om jobfunktioner og fagligt indhold.
2. Indfør samtaler og test på de bacheloruddannelser med det højeste frafald.
3. Byg bro mellem uddannelse og fremtidig karriere tidligt i uddannelsesforløbet gennem praktik, praksisrelaterede læringsformer og samarbejde med erhvervslivet.
4. Styrk universiteternes arbejde med datadrevne frafaldsindsatser.
5. Afsæt midler til at forske i effekten af frafaldsindsatser på de videregående uddannelser og indhent relevante internationale erfaringer.

Litteraturliste

AE, DI (2013), *Veje og omveje til erhvervskompetencegivende uddannelse.*

EVA (2017), *Effekten af optagelsessamtaler på læreruddannelsen.*

EVA (2018a), *Almene studiekompetencer blandt nye studerende på videregående uddannelser.*

EVA (2018b), *Fastholdelse af studerende på videregående uddannelse. Videnopsamling om forskning i indsatser til at mindske frafald.*

EVA (2018c), *Studievalg og frafald på de videregående uddannelser. Sammenhængene mellem de studerendes valgproces og deres frafaldsrisiko.*

Kraft, H. G., Lamina, C., Kluckner, T., Wild, C., & Proding, W. M. (2013). Paradise lost or paradise re-gained? Changes in admission system affect academic performance and drop-out rates of medical students. *Medical Teacher*, 35 (5), 1123-1129.

Tinto, V. (1993), *Leaving College: Rethinking the causes and cures of student attrition*, University of Chicago Press.

Uddannelses- og Forskningsministeriet (2018), *Frafald og studieskift. Spørgeskemaundersøgelse blandt frafaldne studerende ved videregående uddannelse.*

Uddannelses- og Forskningsministeriet (2019), *Uddannelses- og forskningspolitisk redegørelse 2018.*

Urlings-Strop, L. C., Stegers-Jager. K. M., Stijnen, T., & Themmen, A. P. N. (2013). Academic and non-academic selection criteria in prediction medical school performance. *Medical Teacher*, 35 (6), 497-502.